

**SKRAĆENA VERZIJA ŠGO
ZA ŠGP „DRVARSKO“**

(01.01.2015. DO 31.12.2024.)

April 2015.

Položaj

Šumsko-gospodarsko područje „Drvarsko“ se, u današnjim granicama nalazi u sjevero-zapadnom planinskom dijelu Bosne i Hercegovine.

Zaposjeda južne padine planine Osječenice i Klekovače, te cijelu planinu Lunjevaču.

Južni dio područja se nalazi na sjevernim padinama planine Jadovnik, a centralni dio koji se proteže pravcem sjeverozapad-jugoistok leži u dolini rijeke Unac.

U orografskom smislu to je prostor visokih Dinarida s velikim visinskim razlikama.

Najviši vrhovi navedenih planina su : Velika Klekovača (1962m), Mala Klekovača (1761m), Oštrelj (1388m), Javorova kosa na Osječenici (1284-1444m), Modri Kuk na Jadovniku (1539m) i drugi.

U prostornom smislu šumskogospodarsko područje „Drvarsko“ se proteže po pravcu istok-zapad u dužini od 36,5 km a po pravcu sjever-jug u dužini od 24,5 km.

Površine i gospodarske karakteristike

ŠGP „Drvarsko“ u som sastavu ima sledeće gospodarske jedinice:

- „Osječenica-Drvar“ – dio
- „Klekovača-Drvar“ – dio
- „Klekovača-Repovac“ – dio
- „Kamenica-Vučjak“ – dio
- „Jadovnik-Drvar“ – dio

ukupne površine cca 41 214 ha šuma i šumskog zemljišta, kojim gospodari ŠGD „Hercegbosanske šume“ putem Šumarije Drvar.

Kategorija šuma i šumskog zemljišta	Površina u ha
Visoke šume sa prirodnom obnovom	21 607,12
Šumske kulture	2 002,48
Izdanačke šume	11 503,70
Šibljadi unutar pojasa šuma	4 917,53
Goleti unutar pojasa šuma	545,40
Neproductivne površine	539,59
Uzurpacije	98,53
Ukupno:	41 214,35

Geografske karakteristike

Geološku podlogu na kojoj se nalazi ŠGP „Drvarsko“ čine uglavnom krečnjaci i dolomiti te je teren prepoznatljiv po vrtačama, uvalama, terasama i strmim padinama. Od tala su najzastupljenije crnice ili kalkomelanosoli i smeđa zemljišta ili kalkokambisolomi dok su manje zastupljeni luvisoli.

Što se tiče hidrografskih prilika izvorišta na Jadovniku koja pune lijeve pritoke Unca, vodotok Unca te vrelo Bastašica predstavljaju jedini izvor pitke vode u ovom kraju.

Generalno uzevši „Drvarsko“ šumskogospodarsko područje se nalazi između zone umjereno kontinentalne klime (zapadna varijanta) i izmijenjene jadranske klime. Srednje mjesečne temperature vazduha se kreću u intervalu od -0,9 °C u januaru, pa do 18,9 °C u julu mjesecu. Temperature ispod 0 °C – mraz se može javiti u periodu od oktobra do aprila. Prosječna godišnja količina padavina iznosi 1499 mm (podaci za Oštrelj). Relativna vlažnost vazduha se kreće u intervalu od 73% (ljeti) do 81% (zimi). Vazдушna strujanja ukazuju da se na ovom području radi o srednje vjetrovitom području. Najčešći vjetrovi su iz sjevernog kvadranta i na njih otpada 12,7% svih strujanja. Vjetrovi iz južnog kvadranta su zastupljeni sa 9,1% svih strujanja, dok na tišinu(kalme) otpada čak 53,4% vremena.

Vegetacija

Najveći dio površine ŠGP „Drvarsko“ prekrivaju mješovite šume jele i smrče sa bukvom.

Glavne vrste drveća su: jela (*Abies alba*), smrča (*Picea abies*) i obična bukva (*Fagus sylvatica*).

Od grmlja susrećemo: malinu (*Rubus ideus*), drijen (*Cornus mas*), kleku (*Juniperus communis*), lijesku (*Corylus avellana*), kupinu (*Rubus fruticosus*) i dr.

Od prizemne flore javljaju se: majčina dušica (*Thymus serpyllum*), lazarkinja (*Asperula odorata*), kantarion (*Hyoericum perforatum*) i dr.

Drvna zaliha i sječivi etat

Ukupna drvna zaliha s kojom gospodari Šumarija Drvar iznosi **8 190 063 m³** od čega **četinari čine 4 622 848 m³**, a **lišćari 3 567 215 m³**.

Godišnji sječivi etat iznosi 147 520 m³.
(ŠGO za ŠGP „Drvarsko“ za razdoblje 2015 – 2024 god.)

Prikaz drvne zalihe i etata u Šumariji Drvar

	Drvna zaliha	Sječivi etat		Zaprem.prirast	
		Ukupni	Godišnji	Ukupni	Po ha
Četinari	4.622.848	965.000	96.500	122.622,9	3,94
Lišćari	3.567.215	510.200	51.020	90.314,13	2,90
Ukupno	8.190.063	1.475.200	147.520	212.937,07	6,84

Prikaz drvne zalihe po užim kategorijama šuma

Uža kategorija šuma	Površina (ha)	Vrsta drveća	Drvna zaliha (m ³)	Prirast (m ³ /ha)	Prirast ukupno (m ³)
Visoke šume bukve 1100	2370,11	Četinari	30 027	0,27	486
		Lišćari	594 108	4,78	8 529
		Ukupno	624 135	5,05	9 015
Visoke šume jele, smrče i bukve 1200	16661,10	Četinari	4 366 205	6,86	112 100
		Lišćari	1 992 440	2,37	38 682
		Ukupno	6 358 645	9,23	150 782
Kulture u pojasu šuma bukve, jele i smrče 3200	866,05	Četinari	94 274	4,52	3 663
		Lišćari	16 721	0,55	442
		Ukupno	110 995	5,07	4 106
Kulture u pojasu šuma hrastova 3400	1086,67	Četinari	104 428	4,95	5 043
		Lišćari	6 673	0,20	200
		Ukupno	111 101	5,15	5 243
Izdanačke šume bukve 4100	2654,36	Četinari	2 979	0,06	153
		Lišćari	404 169	5,16	12 106
		Ukupno	407 148	5,22	12 259
Izdanačke šume hrasta 4400	8626,99	Četinari	2 762	0,04	306
		Lišćari	537 857	3,48	29 720
		Ukupno	540 619	3,52	30 026
Visoke šume nepodesne za gazdovanje 7100	126,89	Četinari	22 173	6,86	871
		Lišćari	2 452	0,48	61
		Ukupno	24 624	7,34	932
Izdanačke šume nepodesne za gazdovanje 7400	157,85	Četinari	-----	-----	-----
		Lišćari	12 795	3,64	574
		Ukupno	12 795	3,64	574

Obim šumsko-uzgojnih radova za 10 godina

Faze uzgojnih radova za uređajno razdoblje	ha
Pošumljavanje	425,70
Popunjavanje postojećih kultura	53,80
Popunjavanje prirodnog podmlatka	60,00
Njega postojećih kultura	479,50
Njega prirodnog podmlatka	362,40

Ciljevi gospodarenja šumama

1.1. Opšti ciljevi gospodarenja

Princip kontinuiteta gospodarenja obuhvata nekoliko različitih ciljeva koji ujedinjeni zadovoljavaju potrebe društva u drvnim proizvodima i ostalim vidovima opštekorisnih funkcija šume čiji značaj prevazilazi prihode od drveta, a najosnovniji su:

- a) Formiranje takvog sastava šuma koje će kontinuirano davati ujednačene prirodne prinose po količini i kvalitetu
- b) Ostvarivanje trajno što većeg prinosa šuma koji će zadovoljiti potrebe društva odnosno tržišta, kako u pogledu vrste drveta tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda.
- c) Očuvanje i jačanje ostalih opštekorisnih funkcija šuma te očuvanje biodiverziteta (biološke raznolikosti) naših šuma
- d) Obezbeđivanje uslova za veću produktivnost rada u oblasti gajenja, iskorištavanja i zaštite šuma primjenom adekvatnih sistema gazdovanja.
- e) Ostvarivanje što boljih ekonomskih efekata sada i u budućnosti primjenom savremenih metoda i sredstava rada.

1.2. Tehnički (posebni) ciljevi gospodarenja

Da bi ostvarili navedene opšte ciljeve gospodarenja potrebno je provesti nekoliko biotehničkih aktivnosti i to po gazdinskim klasama koje su u primjenjenoj metodici osnovne jedinice planiranja, a čiji je tehnički cilj određen ispunjavanjem slijedećih uslova:

- a) Ako su odabrane vrste drveća i njihov omjer smjese koje odgovaraju ekoliškim uslovima staništa,
- b) Odabran sistem gazdovanja,
- c) Utvrđena optimalna (normalna) drvena zaliha po veličini i debljinskoj strukturi ako je primjenjen sistem prebornih i skupinasto prebornih sječa,
- d) Utvrđena dužina planskog produkcionog perioda po vrstama drveća i način proređivanja ako su u pitanju šume sastavljene od jednodobnih sastojina, te ako se primjenjuje sistem skupinastih sječa ili sistem čistih sječa na velikim površinama.

Gospodarenje šumama

Šumama u Šumariji Drvar se gospodari uglavnom prebornim načinom gospodarenja zbog relativno velikog učešća obične jele.

Ovim načinom gospodarenja se osigurava preborni kontinuitet sastojina koji podrazumijeva ravnomjerno raspoređenu drvnu masu po površini, optimalan broj stabala te profil sastojine ispunjen krošnjama.

Prebornim načinom gospodarenja se osigurava biološka stabilnost šuma koja garantuje stalnu produktivnost s ciljem trajnog gospodarenja.

Ugroženost šuma

Od šumskih insekata mogu se izdvojiti jelini potkornjaci (*Pityogenes curvidens* i *P. spinidens*) i **smrčini potkornjaci** (***Ips typographus*** i ***Pityogenes calcographus***), a od biljnih bolesti ***Armillaria gljive*** (ima ih više), **zatim rak na jeli** (***Melampsorella caryophyllacearum***) te biljka **poluparazit imela** (***Viscum album***).

Takođe, veliki problem predstavljaju i šumski požari u proljetnim i ljetnim mjesecima, koji nastaju kao posljedica spaljivanja i krčenja livada za stoku pri čemu se vatra ostavi bez nadzora i proširi na šume.

Ugrožene i rijetke šumske biljne vrste na ŠGP „Drvarsko“

<i>Nomen latina</i>	Narodno ime vrste
<i>Laburnum anagyroides</i> Medik.	Zanovjet obični
<i>Gentiana lutea</i> L.	Srčanik
<i>Leontopodium alpinum</i> Cass.	Runolist
<i>Leontodon incanus</i>	Sivkasti lavlji zub
<i>Daphne cneorum</i> L.	Crveni uskolisni likovac
<i>Scabiosa canescens</i>	Udovičica
<i>Polygala amarella</i>	Krestušac
<i>Centaurea atropurpurea</i> Waldst.	
<i>Euphorbia barbellieri</i> Savi ssp.	Hercegovačka mlječika
<i>Hercegovina</i> (Beck)	
<i>Centaurea alpina</i> L.	Planinska zečina
<i>Peucedanum neumayeri</i>	Neumajerova siljevina
<i>Taxus baccata</i> L.	Tisa
<i>Pinus mugo</i>	Bor krivulj
<i>Ilex aquifolium</i> L.	Božikovina
<i>Eryngium alpinum</i> L.	Planinski kotrljan
<i>Amelanchier cretica</i> (Willd.)	Kretska merala
<i>Genista sylvestris</i> Scop. subsp. <i>dalmatica</i>	Dalamtinska košeničica
<i>Kerneria saxatilis</i> (L.) Reichenb.	Kršika
<i>Soldanella alpina</i> L.	Planinska pasvica
<i>Dianthus sanguineus</i> Vis.	Kartuzijanski karanfil
<i>Euphrasia illyrica</i> Wettst.	Ilirska očanica
<i>Pinguicula vulgaris</i> L.	Tustica kukcolovka
<i>Salvia bertolonii</i> Vis.	Bertolonijeva žalfija

Otvorenost šuma

Današnja otvorenost visokih šuma je **14,3 km/1000 ha** dok je otvorenost cijelog područja **12,5 km/1000 ha**.

Najveći dio gospodarskih šuma je vrlo dobro otvoren primarnom mrežom šumskih saobraćajnica, za čiji jedan značajan dio pri gradnji su iskorištene trase bivših šumskih pruga. Međutim, u prostoru nedostaje mreža sekundarnih šumskih saobraćajnica koja bi mogla značajno smanjiti razdaljinu privlačenja drveta.

Sekundarni šumski proizvodi

ŠGP „Drvarsko“ obiluje ljekovitim biljem, medonosnim vrstama, šumskim plodovima i jestivim gljivama. Najzastupljenije ljekovite biljke su: lincura (*Gentiana lutea*), lazarkinja (*Asperula odorata*), medvjede grožđe (*Arctostaphylos uva ursi*), majčina dušica (*Thymus serpyllum*).

Od šumskih plodova tu su: borovnica (*Vaccinium myrtillus*), malina (*Rubus idaeus*), kupina (*Rubus fruticosus*), crvena ribizla (*Ribes rubrum*) i dr.

Među jestivim gljivama najpoznatije su: vrganj (*Boletus edulis*), blagva (*Amanita caesarea*), rujnica (*Lactarius deliciosus*), bukovača (*Pleurotus ostreatus*), smrčak (*Morchella esculenta*).

Lovstvo

- Šumarija Drvar gazduje sa lovištem "Klekovača".
- Ukupna površina lovišta iznosi 15 716 ha.
- Nadmorska visina 800-1962 mnv. Tip lovišta je brdsko planinski.

Osnovne vrste divljači na ŠGP „Drvarsko“

Vrsta divljači	Latinski naziv	Brojno stanje prema god. planu gospodarenja
Medvjed mrki	<i>Ursus arctos</i>	14
Veliki tetrijeb	<i>Tetrao urogallus</i>	26
Divlja svinja	<i>Sus scrofa</i>	110
Srna	<i>Capreolus capreolus</i>	60
Vuk	<i>Canis lupus</i>	20
Zec	<i>Lepus europeus</i>	120